

90 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ХРИСТО ФОТЕВ!

Христо Фотев (25 март 1934 - 27 юли 2002) е поет явление, определен от Стефан Цанев като автор на "най-чистата поезия в българската литература". Морето е централен философско-поетичен символ в творчеството на Христо Фотев, а стихотворението му "Колко си хубава!..." е сред безспорните шедеври на българската любовна лирика.

КОЛКО СИ ХУБАВА!

Колко си хубава!
Господи, колко си хубава!
Колко са хубави ръцете ти.
И нозете ти колко са хубави.
И очите ти колко са хубави.
И косите ти колко са хубави.
Не се измъчвай повече - обичай ме!
Не се щади - обичай ме!
Обичай ме
със истинската сила на ръцете си,
нозете си, очите си - със цялото
изящество на техните движения.
Повярвай ми завинаги - и никога
ти няма да си глупава - обичай ме!
И да си зла - обичай ме!
Обичай ме!
По улиците, след това по стълбите,
особено по стълбите си хубава.
Със дрехи и без дрехи, непрекъснато
си хубава... Най-хубава си в стаята.
Във тъмното, когато си със гребена.
И гребенът потъва във косите ти.
Косите ти са пълни с електричество -
докосна ли ги, ще засветя в тъмното.
Наистина си хубава - повярвай ми.
И се старай до края да си хубава.
Не толкова за мене - а за себе си,
за дърветата, прозорците и хората.
Не разрушавай бързо красотата си
с ревниви подозрения - прощавай ми
внезапните пропадания някъде -
не прекалявай, моля те, с цигарите.
Не ме изгубвай никога - откривай ме,
изпълвай ме с детинско изумление.
Отново да се уверя в ръцете ти,
в нозете ти, в очите ти... Обичай ме.
Как искам да те задържа завинаги.
Да те обичам винаги - завинаги.
И колко ми е невъзможно...

Колко си ти пясъчна...
И, моля те, не казвай ми,
че искаш да ме задържиш завинаги,
за да ме обичаш винаги,
завинаги.
Колко си хубава!
Господи, колко си хубава!
Колко са хубави ръцете ти.
И нозете ти колко са хубави.
И очите ти колко са хубави.
И косите ти колко са хубави.
Колко си хубава!
Господи,
Колко си истинска.

ПОЗВОЛИ МИ ДА МИСЛЯ ЗА ТЕБЕ

Позволи ми да мисля за тебе.
Да си спомня за тебе.
Отново да се влюбя във тебе.
Бъди ми и жена, и сестра.
Аз не мога.
И не зная защо, но не мога
да приема, че всичко е просто
акробатика някаква в тъмни
и самотни квартири. Самотна
и звъняща възбуда, с която
ме измамва коняка... Лъжа е
и оркестъра, който засвирва,
и ръката, която ме търси,
и жената, с която аз станах
и танцувах туист... Аз не мога
да живея без кратките срещи
по крайбрежните улици. Просто
да потъна в дълбоката сянка
на дървото, което се вслушва
в гласовете ни... Колко е смешно.
А е страшно, когато те няма
под дървото, което забрави
гласовете ни, смешните думи
и прекрасните думи, които
ти отнесе със себе си... Мила.
Позволи ми да мисля за тебе.
Да се влюбя във тебе.
Отново да повярвам във тебе.
Бъди ми
и жена, и сестра.
Съществувай!
Неизвестно с кого -
съществувай!
И си спомняй за мене понякога.

ЧЕСТИТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО!

Светли
ВЕЛИКДЕНСКИ
празници!

Живко Тодоров,
Кмет на Община Стара Загора

IN MEMORIAM

ТАНЬО КЛИСУРОВ
(23.05.1944 - 29.03.2024)

*„Сред своето поколение поети
на втори ред съм.*

*Казвам ви го честно.
Но подир време
ще остана в трети.
Додето името ми
някой ден изчезне.
Получил съм за толкова години
горчив урок:*

*дори да имаш слава,
когато във Отвъдното преминеш,
тя много кратко
тука продължава...“*

Роден в гр. Мъглиж, Старозагорска област. Средно образование завършва в Стара Загора, а българска филология - във Великотърновския университет “Св.Св. Кирил и Методий”.

ТАНЬО КЛИСУРОВ принадлежи към известното поетическо съзвездие

на Великотърновския университет - Калина Ковачева, Паруш Парушев, Борис Христов, Радослав Игнатов, Димитър Кенанов, Анчо Калоянов, Георги Спасов, което остави трайни следи в съвременната българска литература. Свързал живота си с един от най-поетичните градове - Стара Загора, Таньо Клисуров се превърна в негов духовен символ наред с плеядата родени в този емблематичен град поети - факлоносци на съвременния български лиричен език. Работил е в културния отдел на в.”Септември”, бил е главен редактор на литературния алманах “Хоризонт” и на в.”Вик”, драматург на Драматичен театър “Гео Милев”, учител. Почетен гражданин на Стара Загора. Председател на Дружеството на писателите в града. Издал е книгите: “Южна гара”, “Най-скъпото”, “Минирано поле”, “Резервен изход”, “Резервен изход”, “Вътрешен глас”, “Собственник на болката”, “Във втората половина на живота”, “Страхувам се от рая”, “Казано с очи”, “Седмото небе”, “Душа, съветник мой попътен”, “Прошепнати думи”, “Внезапно сърцебиене”, “Мерено и немерено”. В Москва излиза книгата му “Сказано глазами”. Първата му книга “Южна гара” получава Голямата награда на литературните празници “Южна пролет” в Хасково (1976). Носител е на Наградата за поезия на СБП и редица други литературни отличия. Поклон пред светлата му памет!

*Съюз на българските писатели
Дружество на писателите -
Ст.Загора*

ТИНА ДРАМБОЗОВА

(1944 - 2024)

писател и читалищен деятел

БЕЗ МЕН НЕ ТРЪГВАЙ!

На Тина

Животът се търкулна като камъче...
И все пак тя бесилна е, смъртта! –
тя вече иска да ни раздели, обаче
нас ни очаква

в райско кътче Любовта.
Ще се прегръщаме!
– напук на мъката –
любяни в люлка от лъчи на Феб.
Сега е само временна разлъката,
ти Муза си, все пак. Аз още съм Поет.
Оставяме тук долу цял отбор дечица –
за обич да се борят, не за власт...
Едно да наследя поне крило на птица,
едно поне да стъпи горе, на Парнас.
И ще преглътнем мъката, Любима –
бях Принц, ти – Неродената мома.
Без теб тук долу
само черна мъка има...

Поспри!...

Без мен не тръгвай за отвъд сама!

Георги Драмбозов

**СТАРОЗАГОРСКИЯТ КУКЛЕН
ТЕАТЪР ПОЛУЧИ ИКАР ЗА
„ТАЙНАТА НА ЛЕНХЕН“ И
СПЕЦИАЛНА НАГРАДА НА
МИНИСТЕРСТВОТО
НА КУЛТУРАТА**

Старозагорският куклен театър получи Националната награда ИКАР за най- добър куклен спектакъл за „Тайната на Ленхен“ и Специална награда на Министерството на културата за постигнати високи резултати в театралния мениджмънт и творческата дейност. Това е втори ИКАР за режисьорката Елица Петкова за спектакъл, който поставя на сцената на Старозагорския куклен театър. Екипът на пиесата включва още: превод Лилия Райчева, сценография: Ива Гикова и Ивайло Николов, музика: Пламен Петков и анимация Теодор Киряков. Участват: Антония Кундакова, Елица Матева, Ивана Бобойчева, Илияз Илиз, Любен Чанев и Златина Караенева. Фотограф е Александър Богдан Томислав.

За пореден път Старозагорският куклен театър е отличен високо и със Специалната награда на Министерството на културата за постигнати високи резултати в театралния мениджмънт и творческата дейност.

Наградата на АКТ- УНИМА за значим принос в развитието на българското куклено изкуство тази година бе връчена от председателя на Асоциацията на куклените театри и на директор на ДКТ Стара Загора Дарин Петков. Получи я проф. Васил Рокоманов, който взе и почетния приз на Международния театрален фестивал „Пиеро“ 2023г.

Поздравления и аплодисменти за изключителния успех на Старозагорският куклен театър в това 50 то, юбилейно издание на най- престижните театрални награди.

**ПРЕЗ АПРИЛ 2024
РЕГИОНАЛНА
БИБЛИОТЕКА
„ЗАХАРИЙ КНЯЖЕСКИ“
ОТБЕЛЯЗВА 70 ГОДИНИ
ОТ СЪЗДАВАНЕТО СИ**

За Регионална библиотека „Захари Княжески“, най-голямата обществена библиотека в област Стара Загора, това е дълъг път на развитие и утвърждаване. Период, през който се увеличават многократно нейните фондове, разширява се вида на съхраняваните информационни носители, променят се нейните функции и отговорности, повишава се ролята ѝ в културния живот на града, региона и страната.

Днес Регионална библиотека „Захари Княжески“ е член на Българската библиотечно-информационна асоциация и на семейството на обществени библиотеки във Фондация „Глобални библиотеки – България“. Носител на наградата „Христо Г. Данов“ за 2016 г. в категорията „Библиотеки и библиотечно дело“ за съществен принос в националната книжовна култура.

НОВИ КНИГИ

Ботьо Буков

ВАЯТЕЛСТВО

Цяла нощ те гоних и не мигнах,
докато изгрееш в моя стих.
Заранта с очите си
те стигнах
и с душата си те
улових.

Стой покорно на пиедестала –
съвършена да те пресъздам!
Никоя жена не е успяла
да избяга досега от там.

ПЛОДЪТ

Довяна от дъха на суховея,
на устите ти каца нежността.
В трапчинката ти днес целувка зрее –
най-хубавият плод на есента.

Тя есен подир есен все е зряла
и съзнела на корена в тъга.
Защо ти е? Не би ли ми я дала
все някога? След мъничко... Сега!

МАРТ

Зачената с любов, земята ляга
в нозете на един бадем бухлат.
Една пчела – един усърден ангел –
въздава добрина от цвят на цвят.

И този миг докрай те очарова,
щом нежността достига висини
такива, че се чувстваш ти виновен
за всички непогалени жени.

СЪТВОРЕНИЕТО

В начале всичко беше предислов –
безмълвие в очите на момиче.
Целувка – първа двойка по любов
и по невинност първия отличен.

Когато вече сътворих света
и с дявола осъмнах на запойка,
отличен той ми писа в любовта,
а по невинност – съответно двойка.

ТОМЛЕНИЕ

От тази участ по-
добра не искам
и пътища за
другаде не знам.
В очите ти – огромни и
пречисти –
аз влизам както просяк
влиза в храм.

Потъвам.
Онемявам.
Коленича.
И своята душа
принесъл в дар,
на благоверен огън
се обричам,
тъй както
воценица пред
олтар.

МИЛОСТ

Хрущи снегът. Вихрушка коледува
по пътища били и не били.
А мечките в хралупите сънуват
разцъфнал дрян и облак от пчели.

И тъй е невъзможно всичко вече,
и толкоз е далеч, че съм готов
един съчувствен поглед тази вечер
да взема за признание в любов.

БРЪНКА

Когато те въздигнах до небето,
и ангелът с крилете зазвъни,
ти ми поиска онова, което
го имат всички делнични жени:

една халка от лицемерно злато –
измамна брънка в мъжките юзди.
...А аз бях турил в скута ти луната
и шепите напълнил със звезди...

СЛЕД ВРЕМЕ

Все по-понятна ми е любовта.
Разбирам го по твоята походка.
Под стъпките ти цъфват пак цветя.
Ръцете ти ми носят ласка кротка.

Ако изхвърлиш хапчето за срам,
аз ще се сетя, че съм мъж под душа.
А после, както помня или знам,
до изгрев слънце в тебе ще се гуша.

ТИ И АЗ

Ти си жива и това ми стига
да усещам, че и аз съм жив.
Поплачи, сърди ми се, унявай.
Отречи, че всеки бе щастлив.

Тъжният забравя че е тъжен,
щом прегърне своите лъжи.
Хайде с тебе пак да се излъжем!
Кой да почне първи – ти реши!

БЕШЕ ЛИ

Не можах да стана твоя рицар,
посветен от шпаги и дула.
Любовта си тръгна по терлици,
както между впрочем бе дошла.

Изкипя кафето. Телефонът
недомлъжките ни измлъчла.
Хукнахме въздишката да гоним.
Истинска ли бе? Не пролича.

ТЯ

В прегръдките на клади прегоряла,
премръзвала през зими и лета,
живяла ужжим, но недоживяла,
накрая любовта ни овехтя.

Изскърца с ревматичните си стави,
повлече старомодния си шал.
Не се прости и сметка не остави –
взел, който взел, а който дал, е дал.

ИНТЕРВЮ

За любовта ли? –
Имам белег. Помня я.
Нападна ме тогава подло тя.
Покръсти ме в целувката на огъня,
а после като болка овехтя.

Сега я влача в себе си, жигосана
с печата на един застинал взрив.
Но ето как разбирам аз въпроса ви:
живял ли съм или съм просто жив.

Керка Хубенова

ВОДА

Водата е втечнена светлина.
До сетните предели ни изпълва
мандалата на тази красота.
Израства пред живота ни във стълба
към небесата по спирален ход:
палитра и длето, перо и Слово,
и музика, която няма род.
А божеството ѝ руши оковите.
Отломките превръща на звезди
и ние пием капчиците слънце.
Така се раждат нашите души
в изкуството за глътчицата въздух
на Свободата, дето дири брод
във вечната река на Светлината.
Дали ще влезем в нейния чертог,
или ще се удавим в небесата?!

МЪЖЪТ

Сила, власт, тържество на духа,
изстрел в мъдрия поглед прозира.
А зад стъпките му – страха
хвърля ласо, лови и прибира
всеки следващ трофей от звезда,
или дива кошута в усое.
Той си знае защо е така
и защо е със рани от зноя?!

В тази вечна гонитба Смъртта
точи копие за сърцето.
Но..., Любовта има триста крила,
триста брони за битието!
...И спасен, възвисен, утешен
е в прегръдката на ЖЕНАТА.
ТЯ – единствено иска плен
ТОЙ – единствено свободата!

МРАКЪТ И СВЕТЛИНАТА

О, Мракът е сгъстена Светлина.
С огромна плътност черната му дупка
поглъща всеки лъч...Така нощта
преобразява себе си във утро.
И времето превърта своя ход.
В збчатите му колела минава
на дълиниците – вечния живот;
на празниците – смъртната му слава.
А Бог с едно всевиждащо око,
с везна от непонятна единица
(за нашето човешко естество)
притегля животворните зеници:
„Менё, менё и текел упръсин“! *
ще каже за един на съд съдбовен:
и ще посочи – в Ада да върви...
Към Рая друг – в безсмъртната посока.
* „Менё, менё и текел упръсин“!(
Известна библейска фраза, чийто
дословен превод е : „Притеглен си
на Божните везни и твърде лек си
намерен.”

БЕЗДНАТА

Така се случи, че сега стоя
пред спомена за вчерашната бездна:
На тънкия ѝ ръб аз бях сама.
И крачка беше нужна да изчезна
в огромна пропаст. Вътре се уви
змийско котило. Съскал пепелянки.
И черни мамби като в древни митове
се вият по тела, кълват по страници.
Бездарници се правят на велики;
Величия – разкъсвани от псета.
И политици, врачове – все типове
чертаят бъдещето на Планетата;
Стенания, поквара, грях и смрад,
непокаяние... Проблеснало прозрение
ме осени пред този действителен Ад.
И... се обърнах мигом за спасение:
И този тънък ръб ме превъртя.
Салтомортале на Духа отчаен.
И... скочих върху твърдата земя
различна, променена. Но, не знаех,
че просто тъй ще продължа напред
и няма да обръщам взор отчаян.
...От този миг измина четвърт век.
Но аз едно, единичко нещо зная:
Не вземай и отрова от врага си!
Прощавай му, че той е сам-самин
и в злото, и в доброто.Този пъкъл
му е достатъчен во век! Амин!

СЛЕПЕЦЪТ И СВЕТЛИНАТА

Слепецът не познава светлината.
Но, щом прогледне, няма да я събрка
с мъглата, полумрака и... нещата
на този друг живот с верига вързан
за смешната утеха, че мъдрена
във някой миг внезапно огдулява
и лудият в засада със писеца
кове законите, и ги раздава.
...Така животът ни се преобръща.
На кой му пука? Лъха безразличност!
Пред дверите на срутената къща
единствено Духът заплаква. Ничком
е паднал пред всемира във молитва:
изпросва свобода за угнетените.
...И някъде след него моите викове
прерязват на безсилните вените.

ЕДИНАЙСЕТ МИНАВА

“Точно в десет пред книжарница
“Макаренко!”
(Единайсет минава).
Няма въздух в площад “Славейков”.
Премаявам.

И ми иде да вие от болка.
И ми иде да викам:
Излъжи ме, какво пък толкова?!
После – не ме обичай.
...Свирият трамвайните релси
пред книжарница “Макаренко”.
Аз не чакам любовна рента,
не съм смирена.
Този град на кръст ще обърна,
ще те намеря!
Ще потъна в очите ти тъмни
като гибелна ерес.
И внезапно ще се намеря
между двери заключени.
Десет хиляди ери
не са посочи – в Ада да върви им;
Още толкоз ще чакам
любовта да позная,
Без да виждам светлика,
Без да пишня безкрая.
тази зима изтича
в едно друго безвремие.

ВСЕ ПОВЕЧЕ СТАВАТ ЗНАЦИТЕ ПО ТВОРЧЕ-СКИЯ ПЪТ НА ЛАЛКА ПАВЛОВА

Худ. Елена Савова, Течни спомени

Съдбата ѝ нанстина е щедра към нея с енергията, която ѝ дава непрестанно да пътува към собствения си духовен свят и към световите на думите, които владее и открива. Удължава се творческия ѝ път и става по-богат със знаците, които сочат верните посоки на сърцето и на мисълта ѝ. Щастлив съм да споделя това за най-новата книга на Лалка Павлова „Подир знаците на звездното мастило“, издание на най-рождолюбивото, на водещото наше издателство „Захарий Стоянов“. В този том четвърти е събрала отблясъците от думите на колеги-писатели в поетични, публицистични и белетристични произведения, дошли до нас в различно време. И пак, чрез своя си майсторски подход навлиза в техните светове – чрез професионален анализ и добронамерен коментар намира характерното за всеки автор и отличителното във всеки негов свят. Аз винаги съм се възхищавал на озарението на нейните писания, на стремлението ѝ да проследява успешно движението на енергията

„БЛАГ МЕХЛЕМ“ – НОВА КНИГА НА БОЙКА АСИОВА

Писала съм и за други книги на Бойка Асиова – за романите ѝ „Яловата вдовица“ и „Роден на Великден“. Писането за тези книги е удоволствие. Авторката е родена през 1945 г. в Разлог. Завършила е за инженер-химик, но е работила като журналист. Създава е някои документални филми и книги. В това отношение тя е незаменим творец. Доказват го и наградите, които е получила.

Новата ѝ книга „Благ мехлем“ е една притча за родния край и детството ѝ. Прави ни съпричастни към ранните ѝ години, към живота на хората и семейството в поднебнието Разлог. Книгата е поделена на три части: Поднебнието, Сред свои и Бела нива – цярно семе. Всяка от тези части съдържа кратки разкази, бихме казали миниатюри, за нейното детство и младежки години. В първата част са пресъздадени различни случки от поднебнието Разлог. Поднебие значи небо, което се вижда като погледнеш нагоре. За всички случки има отделни думи, с които авторката ни запознава. Например дуна значи свят. И още много такива думи. Очаровани сме, например, от разказа за невеста Ройна, чейто мъж е революционер и не е допуснат в манастира „Св.Пантелеймон“, макар че е ранен и кръвата му изтича. Той се прибира в къщи и тя му приготвя благ мехлем, с който го лекува, но на третия ден умира заради загубата на кръв. Ройна отива на храмовия празник на обителта и подпалва храма. Дали това е грях – авторката оставя на нас да пренесем. Дали грехът на игуменката, недопуснала мъжа ѝ не е по-голям от този на жена му. Такова са нейните миниатюри. Така е и в разказа „Игра с огън“. В плевнята ѝ съседите им две момчета играят с

огън и подпалват плевнята. Едното се спасява, другото изгаря. Това също е част от живота.

Във втората част „Сред свои“ Бойка Асиова разказва за своите роднини – баба, дядо, баща си, майка си. Разказва отделни случаи, които са се отложили в паметта ѝ. В „Горчивият бонбон“ майка ѝ е наречена от акушерката проста и тя хвърля бонбона от нея. В „Глухонемият, който каза всичко“ е пресъздаден образа на баща ѝ, кмет на Разлог. Във „Вина“ бабата убива молкото прасенце и дядото я гони за да я накаже, а малкото дете не издава бабата. В разказа „На тавана“ малкото дете иска да си вземе от лакомствата, които се съхраняват там. Тя разшифрова и звуците, които се чуват от люлката на братчето ѝ. В „По кестеново време“ са описани пострумци, които носят в Разлог кестени, а вземат картофи и боб, които се раждат в разложкото поле. В този дух са разказани делниците и празниците на семейството – сватби, пътувания, погребения. Особено трогателна е историята с писмото, което пише бащата на дъщеря си. В тази част е поместен и разказа „Благ мехлем“ и е дадена неговата рецепта. С този мехлем намазват раната от изгоряло на детето от пипането на въгленче. В този раздел е и разказа „Баба умря“. Пресъздаден е

В нея тя отбелязва „Исторически обусловеното движение между песимизъм, оптимизъм и разочарование, имплицитно подплатено с конкретни обществено значими аргументи в три стихотворения от тези трима даровити наши поети, обвързали поетическите си визии за миналото, настоящето и бъдещето със съдбата на децата.“ И съвсем малка извадка от втората публикация, озаглавена: „Петър Анастасов – Кръчмата на бъдещето в поемата му „Балкански елегии“.

Ето текста: „...Оплетени в дребнавите си междуличностни битки и еснафски стремежи забравяме, че Спарта е „вечната вяриност/вечната ярост/вечната саможертва/вечната жътва/Вечната територия. „Днес, когато българската песен „Излез е Дельо войвода“ покорява космоса, а наследниците на храбрите български войводи и хайдутини доброволно заминават за чужбина, трябва да си припомним по-често древната история на Спарта, защото „...спартанец, напуснал Спарта, няма!“ Аз завиждам на тази нейна способност да проектира така талантливо минали върху днешни факти и събития!

Ставаше дума за знаците по творческия път на Лалка Павлова. Знам – книгите ѝ в различните жанрове са плод на завидния ѝ труд над словото. И е чудесно, че в „Подир знаците на звездното мастило“ е включила текстове в раздела „Отгласи на моите себепостигания“ за участията ѝ в литературни събития, в алманаси, сборници, антологии, вестници, списания, преводи – нейни и на собствени авторски творби; за отличията и наградите ѝ, за спечелените конкурси. И особено – за думите на други творци, съдържащи любовта към нея и към творчеството ѝ. За да бъде възнаградена с признанието им и на нейните читатели – с уважение и обич!

Петър Андасаров

Анжела Димчева

(Откъс от книгата „Водата плаче“, спечелила проект на МК по програма „Творчески проекти в областта на литературата – 2023“)

ОТВЪДНАТА ВОДА

Река прощална. Ничия река.
Прохладно и подвизено безразлично.
Калин Донков

Нощ, която се смее,
рани, които танцуват,
а цялата моя надежда
в реката студува.

Бърза нетърсена жажда,
чаша любов, чаша отрова –
реже дъждът по паважа
монте мисли окови.

Пролет ли търсим накрая?
Тази възможна раздяла –
не е роля, която играя,
нито процесия в бяло.

Всяка надежда е зима,
всяка любов е порой,
ако забравя и твоето име,
значи танцувам в небесно хоро.

ДОМ I

Земята има дом за всички –
от екватора до Луната,
от полюса до ада,
от черното до бялото,
от пещерата до мравуняка,
от извора до Сахара,
от гората до водопада,
от вулкана до океана...
От Париж до Пекин,
от Аляска до двора ми –
домът е всъщност един.

Земята има дом за всеки –
но човекът няма дом за нея...

ДОМ II

Водата е онази магия,
която има милиони магьосници –
от детето, което пие,
до стареца с последно причастие;
от майката, която пере,
до къпещите се влюбени;
от скиора, затънал в преспи,
до плувца за нови рекорди,
от жената с нова прическа
до моряка, отплувал в небоята...
Водата е нашата втора кръв –
говореща на всички езици.
Господи, дай ни уши
за нейния вик...

Катя Кремзер

ДЛАНИТЕ НА ГОСПОД

Сковани сме от спомени отминали.
Аз чакам още своя ден различен.
Не тръгвай борбен, радостта е ничия –
тя просто много чистите обича...
Но пътят чака, болка всепроникваща.
Пред мен е само ледена забрва.
Зад мен стоят прозорецът и вишините.
Те чакат тихо и не ме предават...
За кратък стон милувката на времето
изтрива и рисунката на гълъб.
Изчезнал е мигът на сътворението
и вече никой гълъб не рисува...
Какво че с длани вечери застилам,
а сутрин лягат пеещи звездите?
Оставих дарове, където минах.
Какво ми струва, никой не попита...
Сеза е топло, леко е наистина,
и болките изчезват неусетно...
От дланите на Господ сме поникнали
и пак във тях спасението ще срещнем...

ГРЕХЪТ НА ПАНДОРА

От времето, с неземни разстояния,
изниква спомен, с полъх на тъга.
Отровени са мислите, безспорно е –
грехът е на Пандора в древността.
Човешкото изчезва сред нитриците.
Оказваме се с камък във ръка.
До скоро сме горили даже книгите.
Но ръкописи, казват, не горят...*
Изстрадани посланията на думите,
просветвали са бисерно в прахна...
И често са достигали куришумите,
дори по тайни пътища целта.
На истината стръмни са пътеките.
Понякога са тънко острие.
От ляво пропад и от дясно същото,
но който вярва, надали ще спре...
Животът – дъх, в човешкото безсилие,
да промени света, да го прозре.
Пандора е отворила кутията...
Не е успял и Господ да я спре...

ПОНЕ ВЕДНЪЖ

Нищо не е същото без теб...
Gary Moore

Изтрих на спомена мастилото.
Протъркан лист – кървяща рана.
Следи прозират непокътнати,
ръце, слова... отломки само.
Дори невидими са истински,
като мелодии познати,
в която ноти са въздишките,
пресъхнали създи – куплети.
Аз знам, че нищо не е същото.
Без теб да съм... е непосилно.
В капана на едно „обичам те“,
от тези думи не заспивам.
А нощем, без да питам мислите,
пътеки в тъмното чертаям.
Дали ще тръгнем? Нито времето,
ни Бог ще може да ни каже.
И огън не изтрива минало –
листа на пепел да превърна,
остава малка точка истина,
която, без да искам, търся.
Безмълвно тлее в тишината ми.
Сърцето е тревожна беззна.
Да избира... Ще се опитам ли?
Поне веднъж...И за последно...

Живка Барова

ДОКОСВАНЕ

В тази кратка минута
ти разкри ми света –
тъй огромен и малък
като детска съзла,
ти погълна ме цяла
с твоя поглед смутен
и в любовна омала
моя дух бе пленен.

Как сега да избягам –
без крака, без душа,
ти докосна ме само,
но следа издълба...
Тъй понякога става:
кратък миг – след това
цял живот се събира
в чиста детска съзла.

НАСЪН

Пак съм плакала снощи насън...
Ти пак си ми идвал на гости –
със взлом си отключил оная врата,
която след тебе залостих.
С пръсти си ровил в моята душа,
прелиствал си спомени наши,
събирал си стари парченца стъкла,
разплизали от счупени чаши.
Пак си шепнал любовни слова
от употреба вече протрити,
без свян си изгискал онези създи,
в сърцето, които са скрити.
По мокро в очите познах,
отново в съня си ме чакал...
Моята болка ти не разбра,
защото за друг не си плакал.

ПРОЩАЛНА ПЕСЕН

С крилото на шъркел
за сбогом ми лятото маха,
пернати туристи
отлитнаха с болка на юг,
опустяха градините,
самотни осиротяха –
като вдовици, загубили
непрежаления си съпруг.
Нощта се разбърза,
по-рано на прага присяда,
зъл вятър разрошва
косите ѝ с хладна ръка
и само тъжно шурците
в късната, тъмна прохлада
изнасят концерт
за живота и любовта.

Ти клетва ми даде
при мен да се върнеш наесен,
когато Луната
позакръгли бледа снага,
щом нощем шурците
запаят прощалната песен
и мракът изтрива
от феромони в нощта.
Но пътеките твои
загубиха моята къща,
познатите стъпки
навярно другаде спират...
Всяка нощ любовта ми
песента на шурците прегръща –
песента за раздяла,
с която наесен умира.

Стефан Галибов

ПОЖАРЪТ НА АМБИЦИЯТА

Лондон изгорял почти
изцяло през 1666.
Сега разбирам
амбициите на
градовете.
Когато изгориш
Тогава се нахвърш.
Започваш да горещ
Но не къде да е, а в
мислите
В сърцата също
Започват да се
появяват пламъци
Да се докажем
На всяка цена
Да имаш най-високите
пени
На най-ниската цена
Най високите сгради
На нисшите компании
Да бъдеш град на
всички
Град на никой
Чиято мания за
величие
Някога се е родила
също след пожар
След пожара на
душата
В който изгорели са
телата
Сега душата е
облечена в стратегии
Облечена в напълно ясни цели
Да тича надалеч
Нагоре
Там дего други
градове неизгорели
Не могат да
достигнат
А имаше и друг такъв
град
Рим Нерон също
някога го бе запалил.
И още пламъка се
носи.
Така че Лондон да
внимавя
Чий пожар е по-голям.
Чия душа е по
сърдита
Защото не всичко е в
пената на пениите.
Нов маркетинг е
нужен на душите.
Там няма да купувам
до припадък.
Нито да строиш
високи сгради
Върху някогашни пепелища
Там
Ще
Седнеш край брега на
реката
Мислите си ще
събуш за измнеш
От всичките амбиции
и надежди.
И ще се оставиш на
течението
Да те отглася
Където то желае.

Защото реката е по
умна
От всички градове и
мании за величие.
Затова дайте да
слушаме реките

ЩРИХИ ОТ ДНЕСНОТО НИ РАЗНЕБИТЕНО СЪВРЕМИЕ

В неговите разнопосочни нравствени и емоционални измерения ни въвежда отново голямата ни белетристка **ЗДРАВКА ЕВТИМОВА** с най-новото си издание “Луничави разкази”. Книгата беше предложена наскоро, в края на 2023 година на читателската ни общественост, в чийто среди беше посрещната с обичайния за авторката интерес, предизвикал и първите и успешни представления.

Името на тази изключително талантлива и рядко ерудирана наша писателка се появи на родния ни литературен небосклон в средата на 80-те години с излизането от печат през 1985 г. на дебютното и прозаично заглавие “Разкази срещу тъга”. Останал съм с впечатлението, че тези ѝ разкази грабват вниманието на първите и читатели с магнетичните си попадения и сюжетно-тематичен аспект, с актуалното звучене в поведението на вложения типаж и естествения незахаросан стилно-езиков изказ при изграждането на образната система. Това може би извика на живот пробудения ѝ творчески потенциал, който не закъсня да напомни за себе си и през 1989 година ни поднесе второто ѝ иригуващо произведение “Разкази за приятели”, последвано от “Разкази от сол 1989” и много други талантливи творби , които като трамплин я изстреляха на етажа на най-търсените и желани белетристи.

Да не говорим, че богатото и разказваческо дарование е успоредно със солидно владение на английски и други западни езици, което позволило творчеството да прекрачи скоро родните граници и да ѝ завоюва престижни позиции в литературния свят на САЩ, Великобритания, Китай и много други страни по света. Нещо повече, нейни разкази намериха място и в учебниците на известни американски школи.

С какво всъщност Здравка Евтимова грабва така магнетично културните люде у нас и в чужбина? Преди всичко с удивителното си завидно умение да вниква в самите дълбини на човешката душевност, с невероятната си наблюдателност при разходките ѝ из днешната грапава действителност, изумителния си похват да ни представя живи и дълбоко реалистични художествени образи, които дишат и разкриват своята морална същност, поемайки въздуха на естествената си социално-битова среда.

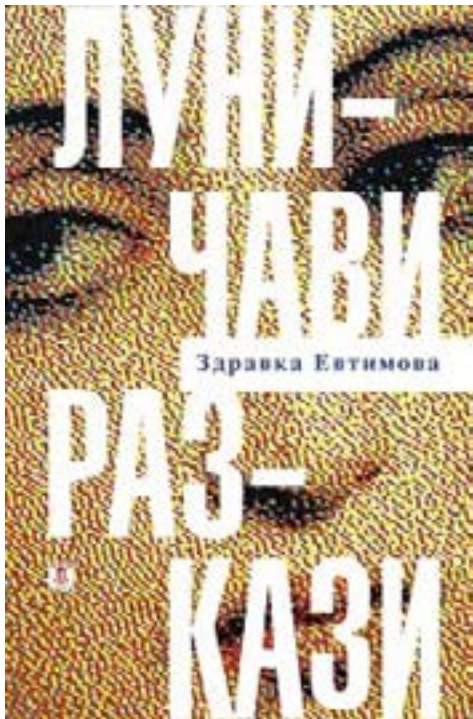
Тази атмосфера почувствах потайайки се с ненаситен интерес в съдържанието на нейните “Луничави разкази”. Още с докосването ми до първия разказ “Милена кавгата”, усещам с какъв нищак авторката ни въвежда в естествения грубоват свят на своята героиня , която ни учудва с вродения си прагматизъм. Простоватата и хитра Милена владее и движи кормилото на семейството. Тя дърпа конците на всичко в къщи и всички са длъжни да изпълняват нарежданията ѝ. В това отношение е безупречна и при възпитанието на сина си Калоян, който трябва да се учи, но и да внимава коя снаха ще доведе у дома. Синът наистина слуша майка си, която не

спира да го обсипва с какви ли не обидни прозвища, като го нарича тиквеник и човек с проста мисъл. Той успява да я укроти, като ѝ обещава, че ще се ожени за любимата му приятелка Анда, доскоро неодобрявана от бъдещата си свекърва, която се враждува и вика на сина си “Тичай бързо и я покани”. Надделява здравият разум, повлиян от доброта и красотата, за да възтържествува човешкото в човека загубил равновесие.

Пътувайки из разказите на Здравка Евтимова не от вчера съм заживял с непоклатимото убеждение, че тя е стъпила здраво на земята и наблюдава проникновено обрканата ни действителност и отразява правдиво битувачата нравственост под българско небе.

Творческото въображение на писателката не веднъж ни прави съпричастни на поведението на малки момчета и момичета, които растат и се възпитават от бабите си, най-скъпите съветници на малчуганите. В тази насока твърде показателен е разказът “Да предотвратим битка” В този разказ мъдростта на баба Райна е всеобхватна и неизменно показва пътя, който трябва да поемат младите Петър и Нада, които макар, че се разминават учейки в различни учебни заведения наистина успяват да открият стойността в живота - магнетизма на човешкото за да останат завинаги заедно.

Общувайки с приказния свят на Здравка Евтимова се удивлявам от проникновената и творческа мисъл, която и позволява да ни пренесе с изумителна сръчност в поведението и детайлите от преживяванията на своите герои. Нейният плут оре дълбо-

кобикновените хорица.В този смисъл силно ме впечатли крешищият език на авторския хуманизъм в разказа “Иван Иванов”.Асоциативно този разказ ме отвежда в съдържанието на Алековата творба “Пази Боже сляпо да прогледа”. За съжаление е често срещано унизително явление в новата ни “демократична реалност”.

В същото време обаче, беседвайки с това толкова реалистично повествование, усещам какво топло съчувствие и колко много обич струи от страниците на това произведение.Читателят не може да не изпитва удовлетворение, когато се докосне до разказа “ Стела ще е моето момиче”.Нищо не е в състояние да угаси пламналата обич между Стела и Пешан дори и упоритото несъгласие на родителите на момчето. Възвехдам се замислен в страниците на това толкова различно белетристично издание, се стремя да оценя неговата дълбока философска същност, която авторката целенасочено ни внушава. Ударението не е сложено върху грозноватите луничави физиономии на част от персонажа. Усилията на авторката ни отвеждат до многобройните лунци, които като кърпки загрозяват нравствения облик на нашето съвремие, а те не са изолирано явление и безпрепятствено съжителстват и с благородното красиво поведение, което трудно си пробива път в днешния несигурен ден. Това ще го усетим при съпричастяването ни с разказите “Хората сме часовници” , “Ноемвриски разкази” , “Мост и лунички”, “Подмяна” и много други, които, колкото и да се разграничават в сюжетно-тематичен план носят белега на творческото хрумване на Здравка Евтимова да ни приобщава към оценките ѝ за несъгласията ѝ породени от липсващата, жадувана хармония в бележуваният днешен социален организъм. Навярно често я навества неумиращата мисъл на Вапцаров, “животът може да бъде по-добър, по-мъдър ...”

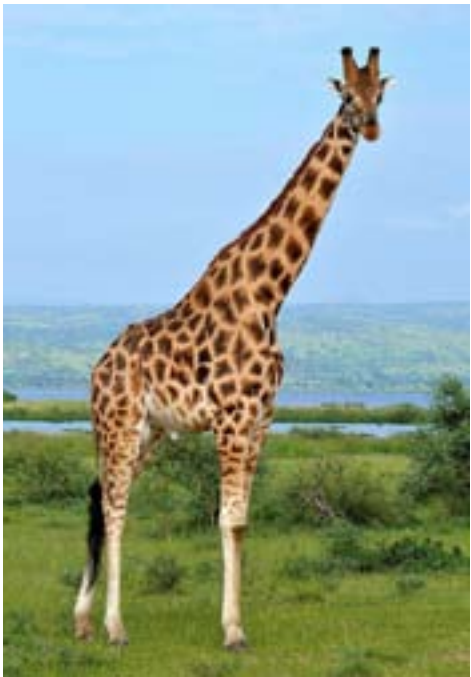
Има и разкази, в които се чувства облекчението от надделяването на доброто и светлото над грозноватото и пошлото. И усмивката грейва не само в очите на героите, но и на читателите потайайки се в “Ти си от злато”, “Виж ми око” и други. Не за първи път пътувам из белетристичното богатство на тази високо оценена наша авторка. Писал съм рецензии за нейни популярни заглавия, в които е дала израз на завидната си професионална зрялост. Струва ми се обаче, че в това издание Здравка е вдигнала още по-високо левтата на творчес-

ките си възможности. Ярко свидетелство за този ръст за новите и разкази “През септември” и “Неделя”.В тях тя за кой ли път ни показва професионалната си сърчност да портретува своя главен герой Андрей, очертавайки релефно външния му образ, а след това с услугата на сполучлива авторска и речева характеристика ни отправя в лабиринта на самотните му преживявания. Този скромен човек останал сам, свикнал с нищетата и мизерията на днешния ден, но с нестихващата топлина на сърцето си приютава в усамотеното си невзрачно апартаментче бедна жена и детето ѝ, която напразно чака мъжа си от Испания.Трогнал се ги спасява от от подгонилата ги безработица. Андрей ни става симпатичен с вродената си безкористност и доброта, макар, че не веднъж е пострадал от безкасазаните набези на необуздаемата престъпност. Човешките преживелици, топлота съчувствие към изпадналата в беда жена са още по-силно въздействащи в синхрон с поведението на природата, с което авторката като истински сърцевед ни напомня за ролята на пейзажа при разкриване облика на действащите лица. Намирам за безспорно достойнство на повествованието и присъствието на категоричното осъждане на безогледно ширещата се социална несправедливост.

Художествените образи на Здравка Евтимова са живи, загребани направо от противоречията и досаден понякога поток на напрегнатото ни съвремие. В течение на много години тя пътуваше сутрин и вечер с влака от Перник до София, гмуркайки се във всевъзможни разговори с различни събеседници, събираще по примера на Йовков и Шолохов обилни жизнен материал, пресътворяван от надареното ѝ перо, за да оживее във възлнуващи страници станали любимо четиво за многобройните и читатели у нас и в чужбина. Тя наистина умее да грабне читателите и да ги поведе из чудноватите дебри на разнородния, толкова разнolik и толкова сроден творчески свят. Винаги намира с какво да ни трогне изразявайки нравствено-красивото във външния физически некрасивото сред обикновените, отхвърлени т живота бедни хорица. Нима читателят може да остане спокоен, когато се докосне до атмосферата и дишането на разказа ѝ “Залезът-Любовта на дърветата”? Човек благодарнее пред образа на бедната стария баба Надежда, която се препитавала от продажбата на връзки от наскубан лапид, киселец или набраната жилага коприва на Пуст пазар. Какво да кажем и за самотния, занемарен, брадясал и неугледен Димо, който с изненадващото си благородство обсипва с огъня на сърцето си и стопля премръзналата Ани, мятайки единственото си овектало палто за да я опази от напирания студ. В същото време на суров принцип е подложен Станой, леден и хитър продавач на пазара, който ни отвращава с възмутителния си скъпернически нрав. За жалост светът не е изгъкан само от доброта и човечност, в него впрее и egoизъм и човешката низост. Авторката е тръгнала като Диоген с фенера и в уродливото търси да открие светлото, нравствено извисеното, което напомня мълдуска се втурла днешния житейски мрак. Сроден морален въздух дишат също така и разказите “Непостоянно августовско небе” и “Аксиния”.

“Луничави разкази” на Здравка Евтимова е едно много реалистично огледало на днешната нелицеприятна действителност, която управляващата ни върхушка, напразно полагат недопустими лицемерни усилия да я облекат във фалшиви някакви демократични одежди. Това повествование извисява авторката с крешищата си актуалност, но същевременно с високите си художествено-естетически стойности и бетонира завоюваните вече позиции на водещ творец в сферата на съвременната белетристика

Продрум Димов

Лиляна Василева

ЖИРАФЪТ И МОРЕТО

- Морето ми е до колене, защото дълги са краката ми и шията - жирафът рече и в дълбокото нагази. Разбра, че е сгрешил, преди да то покрият, разбиващите се в скалите, разпенени таласи.

Когато тръгвате към нещо неизвестно-бъдете предпазливи! Самонадеяните скачат, без да мислят. Благоразумните остават живи!

ВЪЛК И МЕЧКА

Водач на вълча глутница в гората, реши набързо да излапа объркано прасе. За оправдане, изпозлва схемата позната - нарочи го, че уж, неправомерно поляната пасе.

Той вече виеше от радост, че го хващат. И сладко-сладко го оглзгват - кост по кост... На беззащитните, обаче Бог помощ праща - пред хищника се появи неканен гост!

Могъща мечка се изправи и изрмжа сърдито, решена бедното прасе да защити. Зловещо лъснаха, оголено, зъбите ѝ! Пред тежестта ѝ и земята се втрещи.

Вълкът подви опашка, скимтащ и плах и без назад да се обръща, през глава избяга.

Така е - злите вълци всяват страх, единствено, когато няма кой да ни помага!

КУКУВИЦИ

Реши и кукувицата да има свои чедра - по нрав и външност да ѝ приличат. Потърси дом, където да ги гледа, храна да носи, да ги топли и обича.

Уви! Свободен дом тя не откри - засти бяха до едно гнездата, защото всяка птичка дом сама строи от перушина, кал и вейки от гората.

А кукувицата я домързя да се потруди-обичаше на воля да лети, а не да мъти. Тя своите яйца, без много до се чуди, в гнездата чужди тайно скъта.

Измамата без да усетят, добрите птички измътиха и чуждите яйца. Те носеха храна, вода на всички - обгрижваха и кукувиците деца.

А те пицяха и ядяха денонощно - растяха бързо - лакоми, нахални. От всички птичета - най-силни и най-мощни - избутаха по-слабите от общата си спалня.

Щом им заякнаха крилата - излетяха. Приличаха на майка си - измамни и коварни! Без спомени за приютилата ги стряха! Не чакайте от кукувици благодарност!!

ДЪБ И СВИНЕ

/по Крилов/ Растеше дъб - величествен и стар. Гнездяха в него птиците от цялата гора. Той даваше подслон на много божи твари, почиваха на сянка гъбари и козари.

Осигуряваше дори на свините храна. Веднъж една свиня и нейните свинчета си хапнаха доволно от жълдите вкуси. А после, лакомата и безгрижна чета, преди гората да напусне, полянката прерови, дъбът за сбогом, друсна. И корените му прегризаха грухтящите момчета.

Дървото царствено, грамадно, без корени изсъхна, залиня.

Когато духна силен вятър - падна! Оплакаха го всички! Квнчаха гладни неблагоприятните прасета и майка им - свинята!

СПАСИТЕЛИ

Едно врабченце малко от гнездото падна - беше примряло от студа и беше гладно. Не шеп ли, миша крава край стобора и облекчи червата си от тора.

Врабчето не издаде даже вопъл, а цялото потъна в тора топъл. Затопли се и щом се повести, приниска му се пак да излети.

Размърда се, навън глава показа - непредпазливостта веднага бе наказана. Съседска котка от лайната го извади, забърса го надве - натри. И го изведе.

Поуките от баснята са ясни:

- Понякога “спасителите” са по-опасни!
- Не всеки, който те осира, ти мисли злото!
- Внимавай кой те вади от лайното!

Дочка Василева

БЕЗТОКОВА ЖАЛБА

Поглеждам - няма никой пред компютъра. Най-послед ми дойде и мен редът сред пишешите братя да се гмурна и да се кефя, докато чета.

И тъкмо влезнах – опаа, спряха тока. Кога ли съм била и аз с късмет? То куцото като удари къровато, в девета глуха му търси билета.

И всички коментари от главата ми изтриха се като студентски знания (пред изпит). А пък в тъмнината е празен компа откъм съдържание.

Навънка мрак... Звезди и къс луна. Обаче крайно светлонедостатъчна. Заръфаха я кучетата с гняв (навярно в мрака няма котараци).

А как ли някога във стари времена е баба ми живяла без компютър? Без телевизор, фризер, в тишина край пламъка на свещ, в ръка със хурката...

Горката аз... Една свободна вечер. И този мрак... И тази тишина... Добре, че междувременно просветна и вече няма за какво да се гневя...

ВЪВ ВЛАКА МЕЖДУ ДРАМАТА И ДРЯМКАТА

Рекламната латерна се промъква - (прекъсва важен миг във сериала). Прицелва се и в мислите ми бръква. Как лесничко и бързо всичко става!

Забивам гневен поглед във тавана - (пукнатините паяк ще удавят) А всъщност, колко малко трябва само. - Виж, скъпи, на екрана как го правят.

И мислите ми кръгом фантазират: „Ще купим, ще започнем и ще светне“ Два пъти главният герой умира... Спасява го. Ти - дремеш. 'Що ли шепна?

АДРЕС: 6003 СТ.ЗАГОРА, УЛ.ХР. БОТЕВ 4
ГЛАВЕН РЕДАКТОР: ЙОРДАН АТАНАСОВ
 ТЕЛ: 042/649-110 , GSM 0888 790 135
РЕДАКТОРИ: РУМЕН СТОЯНОВ, ИВАН БОЧЕВ, КРАСИМИРА БОЖАНОВА
ИЗДАТЕЛ: НЧ “ДАСКАЛ ПЕТЪР ИВАНОВ-1988”
 E-mail: lit_glas@abv.bg
 Интернет страница: literaturenglas.com
 IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF
УНИКРЕДИТ БУЛБАНК СТАРА ЗАГОРА
ПЕЧАТ: “ЛИТЕРА ПРИНТ” АД - СТАРА ЗАГОРА

НЕ СЕ ВРЪЩАТ И НЕ СЕ РЕДАКТИРАТ МАТЕРИАЛИ!
АБОНАМЕНТ - САМО В РЕДАКЦИЯТА

Във влака между драмата и дрямката пътуваме в различни коловози. Мечтата на удавника е сламката, а моята - веднъж да си сериозен.

Рекламата отново с вдъхновение отхлупва покрива на хоризонта. Ала не ми помага с предложение как теб да агитирам за ремонта.

ДА ПРЕБРОИМ ЛИ ДУПКИТЕ ОТНОВО?

По-лесно е да ги броим и регистрираме. Да ги показваме и после да скандираме. Да се оплакваме от тях и да мърморим. Причините да търсим и да спорим...

А те са много... По асфалта избродирани като ефекти от швейцарско сирене... Шофюрите – изправени на нокти, а отговорните лица изтъкват доводи...

В бюджета - си ги знаем от години. Правителствата серийно проклинаме, че цветовете им различни им помагат решенията само да отлагат...

В коланите - системно обновявани маркират нежеланото отслабване... И без диети, фитнес, спорт и прочие системата безотказно проточва се...

В законите - помагат на правистите да пазят правото на рецидивистите... А всеизвестно е, че за кокошката ни дупка има, нито има прошка...

И много са... Навсякъде в живота ни затиягат здраво примката с хомота ни... И все пак... Ако здрава е главата, могла би да запълни празнотата...

Могла би... Да, обаче тъй е сложно да мислиш в такт със времето тревожно, а смисълът да тъне в пустословие... Да преброим ли дупките отново?

БЕТИ АЛВЕР (1906-1989)
(„Естонската Анна Ахматова“ *)

БАГРИ ОТ ЖИВОТА

Все търсех точното число,
делях неотделимото,
додето тихо се досетих,
че на съдбата сумата намираш,
щом умножиш потока мълнии
по тъмните целувки на смъртта
в живота си,
и мигове неповторими,
с онази болка, в тебе тъгнеща.

ПРИМИРЕНИЕ

Две сестри бледи, зли, отчуждени,
сърцето тревожат и не престават.
Добро и зло объркват в мене –
за труд едната копнее –
другата се прозява.
Жлъчно над лакомства се надсмиват,
дори тестото в ношвите стъпкват.
С шпага една срещу друга налитат,
само разумът ги укротява.
Едва ли в очи се набиват
тия сестри – във вихър родени.
Фурии нали са – бодрост ми вливат,
дори да съм над обувките си наведена.

ЕКСТАЗ

Бъди сигурен – под нозете,
ако прегради не сринеш,
без сили оставаш – несретен,
а може и сам да погинеш.
Апетитът с ядене идва –
пред всяка опасност да тръпнеш?
Не бой се, душа,
пред надвиснала гибел,
ключа на вратата не врътвай!

Фернандо Песоа

ДИАГНОЗА

Наистина! Наистина!
Прав съм, докато не мисля.
Наистина...
Полека...
Може някой да дойде до прозореца...
Никакви чувства!
Предпазливост!
Да, ако ми го дадат, бих приел...
За какво ли?
Що за въпрос? Бих приел...

18.6.1930

Страхотно въртят се ледени вихри.
В нощта изникват върхове сиви.
За долините прозираш истината
в гласовете на зверове диви.
Увиснал над безпощадна пропаст,
стискаш в зъби сърце смело.
Като скалата нека си opak –
но хищниците глава ще скланят
пред тебе.

***

Съдбата на света, възни
измерват до грам.
Луд или не – брониш до три
и си вече отсам.
И знаеш си – неповторим,
за тънка жичка уловен,
над бездната – висиш един,
акробат... необикновен!
Не протягай дръзка ръка
към отерещия скат.
Наказва се всяка злина,
дори през главата ти, брат!
Екот скалите тресе –
в страх не люлей се – лост,
по-лек и от птиче перце,
ти самият си мост.

СЪЛЗИТЕ КАПЯТ ГОРЕЩИ

Тежко се стича възък по свещите.
В огледало отвъдно се вирам вещо.
На смъртното ложе – от глава до петите,
ръцете ми кръстени, устните свити.
Съседи, роднини – покрай стените.
Чичо – пиян. Леля – с нозе подбити.
Бедни дечица хапват медец и жито.
Просяк един зад вратата
надява се скрито.

Сълза от окото му плъзва се тайно –
що за глупост велика!
Все ще се срещнем с теб – в ада навярно.
Ако все тъй унил си и нямаш мира,
в белия кон – късмет и утеха –
ще ме откриваш.

ГОВОРИ ТИХО С МЕНЕ

Говори тихо с мене –
по-добре ще те чуя.
Говори тихо с мене –
думите – все едно – ще нахлуят.
Радост и мъка в душата,
буриите закаляват.
От мъртвите само в земята,
до нас не стига гълчава.

***

Полята гледам, Неера,
Поля зелени и чувствам
Как ден ще дойде
Вече да ги не гледам.

Две дървета скриват
Тук безоблачния небосвод
И правят да тече по-тъжна
Веселата, жива лимфа..

Но за миг един,
Бързопроходен и мимолетен,
Тая мисъл я използвам
За тъжната й употреба.

Рано тя ми връща спокойствието,
С което си правя огледалото
На невъзмутимото небе
И на извора незнаещ.

Остави го бъдещето - нали
Го няма тук, не е нищо;
Само беглата сегашност,
Дорде трае, съществува.

Живей несъвършения час,
Отвъд него не поглеждай
И нищо не очаквай
От боговете и хората.

В КРАЯ НА КРАИЩАТА

В края на краищата, не е нужно
да бъдеш величие.
Като вода – нахлувай шумно
и с ум – замайващо силно уиски.
Дали ще рухнат всички творения
в мръсотия, пот и газове?
Отливаш си идол – от време на време,
да измолиш: “Бог да пази!”
Кълбят се в мъглата видения –
мисълта ги оборва скептично.
Но илюзиите – по мое мнение –
насън са още по-ексцентрични.

***

Под зла звезда остана неразбран.
Мечти – до смърт изстрадани.
Кръвта ти ври като кипящ метал,
макар неразтопен в жив пламък.
Съвсем без нищо си! А сръчни длани
безпомощни висят – обезверени,
не могат, даже да желаят.
Как мразиш ги – руини черни!
За кой ли път надежда буди
дъх сладостен – медецът пчелен.
Не се лъжи – ще да е чудо,
ако на себе си не бъдеш верен.
Сам мълния – ще треснеш в блатото,
с гръм по оковите ще удариш -
истински меч от ярък пламък,
с дух безпределен ще се избавиш.

Худ. Райчо Чакъров, Поглед I

***

Ден след ден същият живот е същ.
Какво протича, Лидия,
В това, което сме,
както и в онова, което не сме.,
Пак еднакво си протича.
Откъснат плодът гинее; и пада,
Ако никога не е откъснат.
Еднаква е учащата, дирена от нас
Или пък не, очаквайки я.
Късмет днес, винаги съдба,
и по тоя или оня
Начин е винаги чужда и неизбежна.

***

Остави да мине вятърът,
Без нищо да го питаш.
Неговият смисъл е
Да бъде вятър, който отминава.

Успя в тоя час
Жертвеният дим
Да се изкачи до Олимп.
Написах тия стихове,
за да се върнат боговете.

Худ. Райчо Чакъров, Моника

МРАЧНИ ФАНТАЗИИ

Като игла страхът гръдта ми пронизва.
Парят остро частици –
огледало строшено, стъкло.
В нозете котка се стрелва – за зло –
умът изтръпва –
от полъх на ужас близнат.
От шо се боя? Като бял ден е ясно –
орис – да чезнем в лапите на титан,
целия свят стиснал в гигантска длан,
кълбото земно сграбчил – за да го яхне.
Коварно жестоки,
опасно железни планове –
изсичат горите – безумие до безкрай!
Комините – дръзко и до съчка -
ще ги изгълтат комай!
Ех, дано като талисмани поне,
чудовището да ни опази!

ПОСЛАНИЕ

Когато потръпва днес–утре,
в бездънната нощ
ти самият
своя дял от живота
надълбоко да спуснеш –
внезапно и страшно,
от столетие ново тласнат,
ти самият,
в пустинята каменна даже
прехласнат, само ти
от вечност белязаният,
пренеси словото живо
от епохи отминали
и не забравяй за нас.
Дори сред звездите
ти – прокълнатият -
поет си сега
и завинаги.

*Превод от естонски:
Дора Янева-Медникарова*

* - Определението е на писателя и преводача
Огнян Стамболиев, поради сходни събития
в живота на двете поетеси.

***

Неера, да се разходим заедно,
Само да си спомним...
После, кога остареем,
И даже боговете не ще могат
Да придадат багра на бузите ни
И младост на косите ни.
Нека си припомним, край огнището,
Изпълни с тегоба
Ради приближаващия край;
Нека си припомним, Неера,
Че ден ще да е минал,
Без да сме се любили.

От португалски: Румен Стоянов